

Рецензија монографије

СИМБОЛИЧКИ СУКОБИ ОКО ПРИЧЕШЋА У СРБИЈИ ЗА ВРЕМЕ ПАНДЕМИЈЕ

др Милоша Јовановића

Рецензент: др Предраг Цветичанин

ванредни професор на Факултету уметности Универзитета у Нишу

Студија „Симболички сукоби око причешћа у Србији за време пандемије“, у рукопису има 148 страна А4 формата, девет поглавља, 187 библиографских јединица (од чега 13 аутореференци) и 193 извора са интернета у библиографији.

Предмет проучавања на основном нивоу јесте јавна дебата коју је подстакло организовање причешћа од стране свештеника Српске православне цркве у марту и априлу 2020. године, односно непоштовање епидемиолошких мера (научног) Кризног штаба у тренутку када је пандемија КОВИД-19 била на свом врхунцу. Али оно око чега се друштвени актери уплетени у ове симболичке сукобе стварно боре и оно што је прави предмет ове анализе, јесу стратегије присвајања моћи да се дефинише стварност и да се властите вредности, веровања и праксе успоставе као доминантне.

Важно је истаћи, на чему и аутор инсистира, да се студија бави анализом ставова и веровања супротстављених група у овим симболичким сукобима, начина на који се они боре и циљева које желе да постигну, а не о покушају да се одреди која је од сукобљених страна у праву.

Теоријски приступ истраживању базиран је на основним постулатима феноменолошке теорије о друштвеној конструкцији стварности (Alfred Schutz, Peter Berger и Thomas Luckmann), Бурдијеовој концепцији о борбама класификација (Pierre Bourdieu), те схватања о симболичким границама Мишел Ламон (Michèle Lamont).

У уводном делу студије најпре су скицирани друштвени контекст и постојеће симболичке поделе у Србији, као сцена на којој се анализирају сукоб одвијао. Потом је дефинисан методолошки приступ који карактерише употреба квалитативних метода, за анализу медијских извештаја и повезаних коментара, саопштења државних и црквених званичника, садржаја твитова и интернет блогова, расправа на друштвеним мрежама, карикатура, мимова и другог материјала доступног на интернету. У уводном делу рада представљени су и резултати три анкетна истраживања спроведена 2020. и 2021. године која су се бавила питањима поверења у представнике научне и религиозне заједнице и односа према основној теми студије – да ли би током пандемије требало омогућити присуствовање верским обредима, што би укључило и причешћивање. У припремни део анализе спада и сегмент у коме је, кроз важне датуме, дат преглед догађаја везаних за ову тему од марта 2020. до маја 2021. године.

У централном делу књиге дата је анализа симболичких борби и то на два нивоа. Најпре, на нивоу моћних актера – представника Српске православне цркве, медицинског дела Кризног штаба и представника власти у Србији, а потом и грађана који су својим коментарима, постовима, карикатурама и видео материјалима узели учешћа у овим симболичким сукобима.

Овај централни део је уједно и најзанимљивији сегмент студије, где се даје тумачење сукоба указујући на средства (увреде и хумор), механизме који се користе (зачаравање и рашчаравање), одбрамбене механизме (порицање и истрајавање у вери), указивање на скривене изворе моћи у свету и њихово наводно деловање (завере) или тражење упоришта за своје становиште у људским правима или у очигледностима здравог разума.

У целини гледано, ради се одличној студији, теоријски заснованој на најбољим традицијама друштвеног конструктивизма у социологији, занимљиво писаној уз коришћење колажних техника (уметање карикатура, фотографија, оригиналних твитова). У некој другој књижевној и научној култури, имајући у виду занимљивост и актуелност теме и, с друге стране, ригорозно научни приступ, ова студија би лако могла постати и бестселер.

Имајући све ово у виду са задовољством препоручујем за објављивање монографију др Милоша Јовановића, „Симболички сукоби око причешћа у Србији у време пандемије“.

15.06.2022.

Проф. др Предраг Цветичанин

